

Úvod

Vždy mě zajímala činnost veřejných knihoven. Poté, co proběhla rekonstrukce městské knihovny v Orlové, jsem se začala o tuto knihovnu zajímat více a zaujala mě nejen její bohatá historie, ale také její současnost. Proto jsem se rozhodla psát o ní ve své diplomové práci s názvem „Historie a současnost městské knihovny v Orlové“. Domnívám se, že si knihovna v Orlové po dlouholeté úspěšné činnosti a po zdárné rekonstrukci zaslouží malé ohlédnutí.

Práce bude rozdělena do čtyř kapitol: 1. Z historie města Orlové, 2. Dějiny městské knihovny v Orlové do roku 1945, 3. Městská knihovna v Orlové pro roce 1945 až do roku 2004, 4. Městská knihovna v Orlové po rekonstrukci.

V první kapitole se budu zabývat celkovou historií a vývojem města, jeho obyvatelstvem a největší důraz budu klást na kulturní a spolkový život města, poněvadž to byly právě spolky, které se zasloužily o kulturní rozkvět města a o založení první veřejné knihovny v Orlové.

Druhá kapitola zachycuje činnost Čtenářského spolku, který předcházela vzniku knihovny, dále pak vznik veřejné obecní knihovny v Orlové na základě vydání Zákona o veřejných knihovnách obecních. V této kapitole jsou také popsány jednotlivé kroky, které byly provedeny při zřizování okresní knihovny v Orlové.

Ve třetí kapitole se zabývám vývojem městské knihovny po druhé světové válce, kdy byla knihovna téměř zničena. Kapitola popisuje činnost knihovny a jejich poboček, které vznikly poté, co se k městu Orlová připojily další obce, dále pak popisuje období, která byla pro knihovnu něčím důležitá, jako například centralizace knihoven či zahájení automatizovaného výpůjčního procesu.

Čtvrtá kapitola pojednává o městské knihovně v Orlové po její rekonstrukci, kdy se knihovna přestěhovala do jedné budovy, popisuje jednotlivá oddělení knihovny, knihovnické procesy knihovny či

knihovnicko – informační služby, které knihovna nabízí svým uživatelům.

Při psaní této práce jsem čerpala zejména z *Kronik města Orlové*, z dokumentu pod názvem *Zřízení okresní knihovny* z fondu Okresního úřadu Fryštát, z interních materiálů knihovny – z *Deníků veřejné knihovny* a z *Důvodových zpráv* a také z knihy *Orlová 1223 – 1973 – historie a současnost města*.

1 Z historie města Orlové

Orlová leží v pahorkovité dolině východní části Ostravsko - karvinské uhelné pánve, na území českého Slezska. Do roku 1848 byla malou vesnicí seskupenou kolem starého kláštera. Roku 1908 byla povýšena na městys a v roce 1922 na město.¹ Rozloha města je 2 467 ha a skládá se ze čtyř částí: Město, Lazy, Poruba, Lutyně. Počet obyvatel činí 34 870.

1.1 Vývoj města

Přesná doba vzniku města a způsob jeho založení není zcela znám. První zmínky o Orlové spadají až do roku 1223, kdy byla vydána tzv. rybnická listina, která představovala nejstarší dochovaný písemný doklad o existenci slovanského osídlení města.²

Ve 13. století, osada, která tvořila jádro lokality zvané Sal (sůl), patřila řádu benediktýnů, kteří žili v klášteře v Týnci u Krakova.³ Opolský kníže Kazimír, při své návštěvě města, daroval benediktýnům nejen obec Orlovou, ale také obce Doubravu, Vrbice, Záblatí, Chotěbuz a osady Porubu a Lazy. Patrně právě ložiska soli vedla opolská knížata k tomu, aby pozvali benediktýny k obhospodařování orlovska a založení zdejšího kláštera, který hospodářsky ovlivňoval tuto oblast ve středověku. V roce 1560 nastoupil do opatské hodnosti opat Jan Burzyński, který tvrdě vystupoval proti protestantům, což vyvolalo odpor u tehdejšího knížete. Na Těšínsku ještě nebyly v té době vhodné podmínky pro vznik katolicismu, a proto kníže přistoupil ke zrušení kláštera.

1. *Výstavba a národní hospodářství evropských měst*, s. 100.

2. BAKALA, J. Z nejstarších dějin Orlové. In *Orlová v letech 1223-1973*, s. 16.

3. *Město Orlová* : historické údaje [on-line].

Klášterní majetek připadl rodu Cikánů ze Slupka, kteří zde byli do roku 1619. Poté přešel tento majetek na Bludovské z Bludova a po vymření tohoto rodu roku 1838 získal orlovský velkostatek rod Mattencloitů, který v roce 1844 poskytl Rothschildům v regionu právo na těžbu uhlí. Rod Bludovských vybudoval v sousedství kostela v roce 1765 zámek, který byl vlivem poddolování asanován. Zámek sloužil od roku 1902 i jako městská nemocnice.

Ke vzniku města se také pojí pověst o zjevení obrovského orla před opolským knížetem Meškem a jeho manželkou Ludmilou na lovu v lesích, které se měly rozkládat na území pozdější Orlové. Kněžna se po zjevení orla vylekala a na místě porodila zdravého syna. Proto nechal kníže na tomto místě postavit kapli. Později se zde začali usazovat lidé a místo nazvali, po oné události, Orlovou.⁴

V období středověku byla Orlová známá jako zemědělská obec, ale také se jí dařilo v řemeslné výrobě, zejména v plátenictví. Až do konce 18. století a začátku 19. století patřila k významným střediskům plátenictví na Těšínsku.

V 19. století se život v obci radikálně změnil. Dochází k nárůstu populace a mění se i zástavba obce. Orlovští obyvatelé spolu s dalšími obyvateli okolních obcí začínají roku 1817 s prvními pokusy o těžbu černého uhlí. Postupně pak byly rušeny malé šachty a nahrazovaly je efektivní, na svou dobu moderní doly. Roku 1854 byl otevřen v Doubravě důl *Eleonora*, o rok později tamtéž důl *Bettina*. Roku 1863 začala těžba na největším orlovském dole *Hlavní jáma*. K dalšímu rozvoji těžebního průmyslu došlo po roce 1865, kdy se orlovská důlní pole dostala do nájmu a později do vlastnictví vídeňských bankéřů Gutmanů a I. Vondráčka. Díky zvyšující se poptávce po orlovském uhlí, otevřela se roku 1871 šachta *Žofie*, roku 1890 *Nové jámy* a roku 1899 byla zahájena těžba na *Alpinenschacht* (později důl Václav). Těžba z těchto dolů stoupala a byla rentabilní. K rozvoji těžby černého uhlí přispěla i výstavba Košicko - bohumínské dráhy v roce 1869, která umožnila pronikání orlovského

4. *Město ...*, cit. 3.

uhlí do všech významných středisek Rakousko - Uherské monarchie. Během posledního desetiletí 19. století začaly šachty se stavbou typických havířských kolonií a začala vznikat základní infrastruktura budoucí moderní Orlové.

Díky tomu, že se v Orlové začal rozvíjet průmysl, došlo také ke společenskému a kulturnímu rozmachu. Na počátku 20. století se Orlová stává centrem českého a polského školství, sídlem kulturních i sportovních spolků, muzejnictví a tvoří obchodní páteř celé těšínské oblasti.

Období třicátých let bylo poznamenáno poklesem prosperity, zejména díky světové hospodářské krizi, která byla spojena s projevy sociálního neklidu a stávkami.

Po mnichovském diktátu byla Orlová na rok postoupena Polsku a poté se stala součástí německé říše. Okupace nepřinesla městu výrazné válečné škody, ale Orlová v tomto období přišla o osobnosti hospodářské i kulturně společenské, což bylo důsledkem soustavného germanizačního tlaku.

Do poválečného období však Orlová vstupuje jako významné průmyslové středisko s orientací na těžbu uhlí. Roku 1946 bylo již tradiční spojení Orlové a Lazů doplněno o obec Porubu a roku 1960 došlo k připojení i Horní Lutyně.

Těžba uhlí, která se neustále rozšiřovala, se začala, zejména v částech Orlová a Lazy, velmi negativně projevovat důlními škodami na domech a architektuře. Došlo i na myšlenku úplné likvidace města a přestěhování občanů do okolních měst a obcí. Avšak po připojení obce Horní Lutyně bylo navrženo, aby v této obci bylo vybudováno velké sídliště, kam by se přestěhovali lidé z poddolovaných částí města. Se stavbou sídliště se začalo v roce 1963.

Listopad roku 1989 znamenal pro Orlovou velký zlom. Začala se měnit jednostranná průmyslová orientace a struktura zaměstnanosti města, která v předešlých letech směřovala k hornictví, na vyšší podíl služeb a lehkého průmyslu.

1.2 Obyvatelstvo Orlové

V první polovině 18. století měla Orlová cca 250 obyvatel a Lazy kolem 150 obyvatel. Na sklonku 18. století značně vzrostl jejich počet a převýšil cifru 800 obyvatel. S rozvojem těžby uhlí se obyvatelstvo města rapidně zvýšilo. Ekonomická prosperita, která byla založena na těžbě uhlí, se odrážela v růstu obyvatelstva, které pracovalo v nově vznikajících šachtách. V roce 1910, při sčítání lidu, se ovšem markantně projevil rozdíl mezi počtem mužů, kterých bylo 4 301 a počtem žen, kterých bylo pouze 4 033.

Obyvatelstvo Orlové bylo možné v té době rozdělit na katolíky a evangelíky. Ačkoli římsí katolíci měli bohoslužby české a byli stoupenci českého spisovného jazyka, hovořili v každodenním běžném životě, stejně jako evangelíci, místním slezským dialektem. V Orlové, která leží na jazykovém pomezí, tvořilo při rakouském sčítání lidu roku 1910, 58,5% obyvatelstvo české národnosti a 34,4% se hlásilo k polštině.⁵

Po první světové válce se Orlová se svými 9 717 obyvateli stala jedním z největších center československé části Těšínského Slezska. Počtem obyvatel překračovala i centrum okresu Fryštát. Podle statistických údajů z roku 1930 bylo v Orlové 80 % obyvatel československé národnosti (8 032 osob), 14,3 % obyvatel polské národnosti (1 141 osob), 249 osob bylo německých a 308 osob bylo židovské národnosti. Po připojení výše uvedených obcí k Orlové roku 1946, počet obyvatel vzrostl na 20 000.

Ve vývoji a skladbě obyvatelstva města došlo v letech 1950 – 1970 k velkým změnám. Struktura obyvatelstva byla v nemalé míře ovlivněna likvidací osídlení v poddolovaných částech města, stárnutím obyvatelstva, nízkou porodností. V šedesátých letech se nepříznivý vývoj zastavil. Orlová patří k městům, která jsou národnostně silně smíšená. K českému a polskému obyvatelstvu

5. ŠIMON, V. Vývoj obyvatelstva a výstavba Orlové od počátku 19. století do roku 1938. In *Orlová v letech 1223-1973*, s. 57, 62 – 63.

přibyla v období socialistické výstavby početná skupina Slováků a Maďarů, největší úbytek v té době byl Poláků.

Od osmdesátých let počet obyvatel rostl a dnes je ve městě Orlová 34 870 obyvatel.

1.3 Kulturní a spolkový život v Orlové

Počátky kulturního života byly spojeny s činností orlovských benediktýnů, lze tedy předpokládat, že škola existovala již při orlovském klášteře. První zprávy o školství v Orlové jsou známy ze 16. století, a to v souvislosti s náboženskými poměry. V roce 1828 byla v Orlové umístěna škola do dřevěné chalupy o dvou třídách, roku 1850 ovšem vyhořela. Až v roce 1885 byl položen základ k nové budově. V roce 1871 vznikla závodní obecní škola, která byla udržovaná uhelnými závody. Zpočátku zde vyučovaly jeptišky a jazykem byla němčina, o dva roky později se stal řídícím školy František Polášek, který se postaral, aby se škola rozrostla o tři třídy a stala se školou českou.

Na počátku 20. století se začalo rozvíjet i české střední školství. Od školního roku 1909 - 10 bylo otevřeno nejstarší české reálné gymnázium na Těšínsku, které se usnesl zřídit Ústřední výbor Slezské Matice osvěty lidové na vlastní náklady. Zlom nastal v době, kdy Slezská Matice osvěty lidové nemohla krýt náklady, proto přešlo gymnázium 1. ledna 1914 do správy Ústřední Matice školské, jako české soukromé gymnázium.⁶ Kromě zmiňovaných škol vznikly v letech 1885 - 1902 dvě pětitřídní české obecné školy a od roku 1909 česká měšťanská škola. Prvním jmenovaným ředitelem školy byl odborný učitel z Příbora Antonín Klvaňa. Do této měšťanské školy chodili čeští žáci z okresu fryštátského i bohumínského.

Nejen školy, ale také spolky vznikající na konci 19. století, povznesly kulturní život v Orlové. Roku 1871 vznikl čtenářský

6. ŽÁČKOVÁ, A. *Orlová v letech 1918-1930*, s. 32.

kroužek, o tři roky později pak čítárna. V roce 1880 začíná souvislá činnost divadelního souboru, který o rok později převzal do své správy Čtenářský spolek. Roku 1912 spolek zkvalitňuje svou práci tím, že byla sjednocena osvětová činnost a byly zavedeny debatní semináře.⁷

V září 1898 byla v Těšíně založena Slezská matice osvěty lidové. Jejím vzniku předcházela český literární a zábavní klub Snaha v Těšíně, který soustřeďoval všechny Čechy na Těšínsku a snažil se pozvednout vzdělanost a kulturu občanů přátelskými besedami, časopisy, knihovnou. Slezská matice osvěty lidové se utvořila podle vzoru Towarzystwa oświaty ludowej a původně nesla název Matice osvěty lidové pro knížectví těšínské. Úkolem spolku bylo doplňovat a z části nahrazovat, v té době již existující Matici opavskou a také pracovat pro Ústřední matici školskou. Spolek měl na 160 odborů, ústředí bylo rozděleno do sekcí, a to: redakční a vydavatelská, národohospodářská, školská, církevní a v neposlední řadě sekce pro spolupráci s jinými organizacemi. Oblast jeho působnosti byla rozdělena na okresy Bohumínsko, Fryštátsko, Orlovsko, Frýdecko, Česko - Těšínsko, Bystřicko, Jablunkovsko, Raškovicko, Hlučínsko, Slezsko - Ostravsko a Kravaňsko. Roku 1939 Slezská matice osvěty lidové ukončila svou samostatnou činnost a stává se součástí Národní Matice při Národní radě české.

V roce 1894, po národopisné výstavě v Orlové, byla vyslovena myšlenka na založení muzea právě v Orlové, v tehdejší významném středisku kulturního, politického, školského a osvětového života na Těšínsku. Stalo se tak až roku 1910 díky řediteli nově založené české měšťanské školy, Antonínu Klvaňovi, který položil svými sbírkami základ orlovského krajinského muzea. Nejprve muzeum spadalo pod Matici osvěty lidové, později ho převzal spolek Slezská muzejní společnost.⁸ Tento spolek byl zřízen 30. listopadu 1912 výnosem Zemské vlády slezské pro správu orlovského muzea, kde byl

7. Činnost čtenářského spolku je podrobněji rozvedena v kapitole 2.1.

8. *Muzeum Těšínska : výstavní síň Muzea Těšínska v Orlové* [online].

Antonín Klvaňa předsedou. Posláním Slezské muzejní společnosti bylo napomáhat vědeckému, literárnímu a uměleckému bádání a vzdělávání ve Slezsku formou sběru a nákupu zakládat muzejní a archivní sbírky, pořádat výstavy, vlastivědné procházky, přednášky.

„Největší překážkou rozvoje muzea byl naprostý nedostatek vhodných místností. Muzeum se tehdy tísnilo v jedné učebně české měšťanské školy, kde mělo své historické a archivální oddělení a sloužilo více k pouhému skladování muzejních předmětů, nežli k plnění poslání muzea v pravém slova smyslu.“⁹ Roku 1928 získalo muzeum, za pomoci vedení společnosti Vítkovického horního a hutního těžířstva, výstavní prostory, které byly umístěny v budově bývalé závodní obecné školy na Kopaninách. Ve třicátých letech 20. století spravovalo orlovské muzeum patnáct oddělení muzejních a archivních sbírek s více jak tisíci exponáty. Součástí muzea byla i muzejní knihovna, jejíž fondy se zpočátku vyvíjely samostatně. *„Základem se stala Studijní knihovna Silesia, jejíž jádro tvoří soukromá knihovna Jana Matuly. Ta obsahovala přes dva tisíce svazků a byla dále rozšiřována nákupem knih, konfiskáty i dary. Zároveň se Studijní knihovnou Silesia vznikala odborná příruční knihovna pro potřeby pracovníků muzea a také samostatný sbírkový fond, v němž významné místo zaujímá torzo zámecké knihovny v Ropici, která představuje typickou raně romantickou zámeckou knihovnu.“¹⁰* V roce 1929 se Slezská muzejní společnost stala členkou pražského Historického klubu a Rodopisné společnosti. Po okupaci pohraničí byly sbírky muzea převezeny do městského muzea v Moravské Ostravě a po roce 1945 nebyla činnost orlovského muzea obnovena. Až 1. srpna 1998 otevřelo muzeum Těšínska svou pobočku v Orlové.

Kromě Slezské Matice osvěty lidové a Slezské muzejní společnosti začaly po první světové válce vznikat i další organizace, jako Spolek akademiků Těšínska, Okresní osvětový sbor, jehož

9. REBROVÁ, A. Slezská muzejní společnost v Orlové v letech 1912-1938. *Těšínsko*, s. 33.

10. *Muzeum Těšínska : muzejní knihovna SILESIA* [online].

předsedou byl ředitel českého gymnázia v Orlové Jan Karabáč a také tělovýchovná jednota Sokol, která byla nejstarší jednotou na Těšínsku. Jednota Sokol byla založena roku 1895, v době, kdy byla Orlová celkem neznámá obec co se týče tělovýchovy a sportu. Jejimi zakládajícími členy byli Jan Konečný, Karel Jestřábek, Karel Křístek, Miroslav Martinec, Jan Václavík a Sokolská jednota v Litomyšli. Každým rokem byla pořádána veřejná cvičení, která probíhala u Königsteina, později u Altmana i v závodní škole. Pak byla postavena stará sokolovna. Za první republiky se v úsilí o rozkvět tělesné výchovy pokračovalo, byly založeny sportovní kluby jako orlovská Slavia či porubská Sparta.¹¹

V období první republiky vznikaly spolky také mezi polským obyvatelstvem, jako Macierz Sokolna, Zwionzek Akademików Polaków Jenosc, Ohnisko Polskie a v meziválečném období se k nim připojila Rodzina Opiekuńcza, která podporovala polské žáky a studenty. V Orlové rovněž existovaly čtenářské německé spolky, především pro německé báňské úředníky, Deutscher Schulverein a Leseverein.

V roce 1923 bylo v Orlové již sedmdesát sedm českých, polských a německých spolků, včetně jednoho židovského.

11. KOŘÍNEK, K. 80. let tělovýchovy v Orlové. *Kulturní měsíčník Orlové*, s. 30.

2 Dějiny městské knihovny v Orlové do roku 1945

Jak již bylo řečeno v první kapitole, nejen školy, ale rovněž spolky se zasloužily o kulturní vývoj města. V této kapitole se budu zabývat událostmi, které předcházely vzniku knihovny Orlová, jak došlo k jejímu založení a jak se rozvíjela až do konce druhé světové války.

2.1 Čtenářský spolek

Počátkem roku 1871 byl v hostinci u pana Lindnera založen čtenářský kroužek nebo také čtenářská beseda. Nejprve to byla jen malá společnost lidí, která se scházela a neměla pro svou činnost úředně schválené stanovy. Byl to tehdy spíše jen kroužek milovníků četby, který shromažďoval české obyvatelstvo v Orlové a seznamoval je s českým uměleckým, politickým a národním děním. V čele této čtenářské besedy byl lékař dr. Mikeš. Záměrem besedy bylo také otevření veřejné čítárny, k čemuž ale nedošlo.¹²

V roce 1880 orlovský účetní Václav Krejčí z Kopanin vypracoval návrh stanov Čtenářského spolku. Stanovy obsahovaly všechny zásady, kterými se měl spolek řídit. O rok později byl zvolen pětičlenný přípravný výbor, který předložil vypracované stanovy ke schválení. Ty byly schváleny c. k. zemskou radou v Opavě 16. března 1881. Čtenářský spolek měl 32 řádných členů, prvním předsedou byl zvolen vrchní účetní Josef Rameš z Lazů, jehož v krátké době vystřídal důlní vážný Josef Korejz. Knihovníkem se stal roku 1881 Josef Kopp. V knihovně tehdy bylo 311 knih. Jak určily stanovy, sídlem spolku, místem se spolkovou místností a knihovnou, byl hostinec pana Königsteina u doubravského nádraží. V roce 1904 se stanovy změnily a spolek dostal nový název Čtenářský spolek pro Doubravu a Orlovou.

12. PALOCH, B. Století českého spolkového života. *Orlovský zpravodaj*, s. 10.

Spolky jako Sokol, Dámský odbor, Čtenářsko - řemeslnická beseda se snažily vytvořit a udržet si svou knihovnu, což se jim nepodařilo a tyto knihovny přebírala knihovna Čtenářského spolku, která tak postupně začala sloužit široké veřejnosti Orlové. Z tohoto důvodu bylo dohodnuto, že od roku 1904 ponese knihovna název Veřejná lidová knihovna pro Orlovou, Doubravu a okolí.

V roce 1905 byla vytvořena pobočka ve středu Orlové, která byla umístěna v zasedací síni orlovské radnice. Knihovna tehdy vlastnila 1 443 knih a měla 234 zapsaných čtenářů. Do roku 1917 přerušila knihovna svou činnost. 1. března 1921 bylo dohodnuto, že Čtenářský spolek pro Orlovou, Doubravu a okolí ukončí činnost a předá knihovnu s 2 593 knihami obci Orlové, jako základ příští veřejné městské knihovny.

2.2 Veřejná obecní knihovna v Orlové

22. července 1919 byl vydán Zákon o veřejných knihovnách obecních. Tento zákon nařizoval zřídit v každé obci veřejnou knihovnu. Obsah zákona byl rozčleněn do dvanácti paragrafů. Podrobněji byl zákon rozpracován ve vládním nařízení, které se zaměřilo na charakteristiku vybavení knihovny. Popisovalo jednotlivé místnosti, ze kterých se měla knihovna skládat. Specifikovalo menšinové knihovny. Zabývalo se také náklady na veřejnou knihovnu či vztahem veřejné knihovny vůči jiným knihovnám a věnovalo se i výpůjčním podmínkám.¹³

Roku 1919 byly odebrány knihy i ostatním okolním spolkům, z nichž pak byla vytvořena Veřejná obecní knihovna v Orlové. Již během jejich příprav k otevření bylo vydáno následující oznámení:

13. Plné znění zákona a vládního nařízení popř. dalších nařízeních a výnosů s nimi souvisejícími jsou dostupné v: CALÁBEK, L. *Administrativní příručka pro lidovýchovné pracovníky a knihovníky*, s. 62-110.

„Veřejná obecní knihovna v Orlové, umístěna v bývalém hostinci paní Richterové v domě pana Blumentála, bude otevřena ve čtvrtek 17. 2. od půl 5 hod. do 7 hod. večer. Knihovna obsahuje na 2000 svazků spisů našich i cizích spisovatelů, zábavné i poučné četby. Podmínky vypůjčování jsou: každý čtenář zaplatí 10 Kč zálohy, která bude čtenáři vrácena, nebude-li si chtít knihy dále vypůjčovati, 1 Kč za legitimaci na celý kalendářní rok a 20 haléřů za každý svazek. Knihovna jest přístupná jen občanům orlovským v tyto dny: v neděli od 9 do půl 12 hod. dopol., v pondělí od 9 do půl 12 hod. dopoledne, ve čtvrtek od 6 do 8 hod. večer. Legitimace možno předem dostati od knihovníka prof. Jaroslava Kubáta.“¹⁴

Prvním knihovníkem obecní knihovny se stal profesor českého gymnázia Jaroslav Kubát, který se po zřízení Okresního osvětového sboru pro okres Fryštát, stal okresním knihovním referentem. Knihovna začínala ve dvou místnostech přízemního domku, její menší pobočka se nacházela ve víceúčelové místnosti staré radnice na orlovském náměstí. V roce 1922 byla knihovna pověřena funkcí obvodní knihovny. Vzhledem k malým prostorám byla knihovna roku 1925 přestěhována do suterénu českého gymnázia a po dokončení stavby městské spořitelny byla přesunuta do ní, kde setrvala do roku 1938.

Nejprve se knihy půjčovaly pouze v neděli, později se půjčovná doba prodloužila na dva dny. Čítárna byla otevřena denně. Ke konci roku 1925 bylo v knihovním fondu již 3 773 svazků a bylo evidováno 31 998 výpůjček. Za první desetiletí vykazovala Veřejná obecní knihovna v Orlové:

- od roku 1921 do roku 1924 – 11 795 knih, 73 329 výpůjček,
- od roku 1925 do roku 1929 – 23 011 knih, 161 611 výpůjček.¹⁵

14. ST. Městská knihovna v Orlové do roku 1945. *Těšínsko*, s. 12.

15. PALOCH. B. Srovnáváme po letech činnost orlovské knihovny. *Kulturní měsíčník Orlové*, s. 27.

Souběžně s českou knihovnou pracovala v Orlové také polská veřejná knihovna, která se nacházela v Dělnickém domě. V roce 1929 měla tato knihovna 748 knih, 96 zapsaných čtenářů a 1 975 výpůjček.

Veřejná knihovna, která se nacházela v Lazích, byla nejprve umístěna v Národním domě. Obsahovala knihy, které patřily Rolnicko - čtenářskému spolku, jenž byl založen roku 1892. Knihovníkem se stal učitel, pozdější ředitel školy, Ferdinand Plachý, který vedl knihovnu od roku 1921 až do října 1938. V dřívější Polské Lutyni, dnes v Horní Lutyni, se nacházela další veřejná knihovna, která spadala k Okresnímu osvětovému sboru v Novém Bohumíně. Sloučením knihovního fondu Sokola a Matice osvěty lidové vznikla roku 1921 obecní knihovna v Porubě.

2.3 Zřízení okresní knihovny v Orlové

Po referátu pana komisaře Dr. Havlíčka se okresní výbor ve Fryštátě, na schůzi konané 20. května 1930, usnesl realizovat okresní knihovnu v okrese fryštátském. Pověřen byl okresní úřad, který měl svolat informační schůzi. Účastníci informační schůze se 20. prosince 1930 dohodli na zřízení přípravného kuratoria okresní knihovny, jehož úkolem bylo vypracovat veškeré podrobnosti a převzít obnos 15 000,-- Kč, který byl určen na zřízení okresní knihovny. Kuratorium mělo být čtyřčlenné a navržení členové byli profesor Jaroslav Kubát z Orlové za národnost českou, profesor Josef Badura z Doubravy za národnost polskou, profesor Karel Schön z Nového Bohumína za národnost německou a jeden zástupce okresního výboru, profesor Václav Hrubý. Dále bylo na schůzi dohodnuto, že okresní knihovna by měla fungovat jako doplněk všech knihoven obecních v okrese a obsahovala by knihy vědecké, populárně-vědecké, které si z důvodu vysoké ceny nemohly obecní knihovny dovolit zakoupit. 20. února 1931 přichází dopis od ministra:

“Bera na vědomí úmysl tamního okresního výboru, založiti okresní knihovnu pro soudní okres fryštátský a bohumínský, připomínám, že v této oblasti působí již obvodová knihovna se sídlem v Orlové, která má za úkol pečovati putovními soubory především o menší české knihovny. Proto by se doporučovalo, aby tato knihovna stala se základem projektované knihovny a to už také z toho důvodu, že je již od založení spravována zkušeným knihovníkem, místních poměrů znalým.”¹⁶

Na schůzi konající se 22. října 1931 byl odsouhlasen organizační řád knihovny a současně bylo jmenováno okresním výborem pět členů knihovnické rady a to: profesor Bohumil Žabský, profesor Vojtěch Burda, Leoš Brsepský, profesor Josef Niemiec, František Jézowicz.

V organizačním řádu stojí,¹⁷ že úkolem okresní knihovny je pomáhat obecním knihovnám při knihovnických činnostech. Působnost knihovny se vztahuje na samosprávný politický okres Fryštát a jejím sídlem je Orlová. Knihovnu řídí desetičlenná knihovnická rada, která není placena a funkce členů rady trvá po dobu funkčního období okresního zastupitelstva. Pokud některý z členů odejde, bude jmenován nový člen rady po zbytek funkčního období tak, jak byli jmenováni ostatní členové rady. Okresní knihovnická rada volí ze svých členů předsedu, místopředsedu, jednatele a pokladníka a schází se podle potřeby, minimálně však jednou za půl roku.

Práce a povinnosti knihovnické rady jsou navrhnout knihovníka a výpomocné síly a vyplácet jim odměnu nebo plat, rozhodovat, po knihovnickově návrhu, o nákupu nových knih a vyřazení nevyhovujících, spolu s knihovníkem ustanovit pravidla půjčování knih, prosazovat zájmy knihovny. Knihovnická rada musí podávat písemné zprávy, spolu s doloženými statistickými výkazy o své činnosti, o příjmech a výdajích knihovny, okresnímu výboru

16. *Zřízení okresní knihovny v Orlové*. Fond Okresní úřad Fryštát (1796) 1855 – 1938 (1947). Státní okresní archiv Karviná. Inv. č. 1272.

17. Následující pasáž vznikla přepisem a stylistickou aktualizací organizačního řádu knihovny, který se nachází ve výše citovaném fondu viz. cit. 16.

a státnímu knihovnickému instruktoru a hospodařit s finančními prostředky od státních korporací, jednotlivců, spolků. Okresní knihovna získává díla pomocí darů, nákupem nebo sloučením podobných knihoven s okresní knihovnou a svůj úkol plní okresní knihovna tím, že půjčuje literaturu, kterou si veřejné knihovny obecní nemohou dovolit z finančních důvodů zakoupit. Knihovna ustanoví knihovníka, který má k této činnosti dostatečné odborné vzdělání, správcem knihovny. Jmenování knihovníka je potvrzeno okresním výborem a ministerstvem školství a národní osvěty a je mu stanovena přiměřená odměna.

Pokud by došlo k přerušení činnosti okresní knihovny rady, převezme knihovnu okresní úřad, který určí kuratorium a podá o tom zprávu okresnímu výboru a ministerstvu školství a národní osvěty.

V případě, že by okresní knihovna nebyla dostatečně využívána, převezme její inventář obvodová knihovna v Orlové, avšak až po ukončení funkčního období okresního zastupitelstva.

Organizační řád vstupuje v platnost až po jeho schválení okresním výborem a ministerstvem školství a národní osvěty. Stalo se tak 25. listopadu 1931.

2.4 Zahájení činnosti knihovny

16. prosince 1931, na ustavující schůzi knihovny rady, došlo ke zvolení předsedy, místopředsedy, pokladníka a jednatele knihovny. Předsedou se stal profesor Václav Hrubý, místopředsedou profesor Josef Niemiec, pokladníkem Albert Smagon a jednatelem profesor Bohumil Žabský. Mimo to knihovny rada podala návrh na zvolení knihovníka, kterým se měl stát profesor Jaroslav Kubát.

Na další schůzi knihovny rady dne 13. ledna 1932 se projednávaly tyto body:

1) Výpůjční řád, půjčovní poplatky

Bylo usneseno, aby se půjčovaly nanejvýš tři svazky najednou na dobu jednoho měsíce a poplatky činily u knih v ceně do 50,-- Kč částku 50 h, do 100,-- Kč částku 1,-- Kč, přes 100,-- Kč částku 2,-- Kč. Pokuta obnášela za týden a každý načatý další týden částku o 100 % vyšší než činil poplatek výpůjční.

2) Rozvrh nákupu mezi jednotlivé knihkupce

Byli navrženi tři čeští, dva polští a jeden německý knihkupec.

3) Vazba knih

Členové rozhodli dát vázat knihy knihaři té národnosti, v jakém jazyce je kniha vytištěna.

4) Zařízení pro knihovnu

Knihovnick profesor Kubát se vyslovil, že bude nutné opatřit dva dřevěné regály, které pojmu 800 až 900 knih. Zároveň bylo usneseno, aby si knihovnick vyžádal od několika firem nabídky ocelových regálů.

5) Seznam knih

Jako nejvhodnější řešení se ukázalo sepsat seznam knih až po jejich zakoupení a tento seznam vždy vytisknout.

6) Upozornění na knihovnu

V každé obecní knihovně bude na viditelném místě vyvěšen nápis, upozorňující návštěvníky knihovny o existenci okresní knihovny. Nápis bude vytištěn na kartonu a rozeslán jednotlivým obecním knihovnám. Rozeslána bude také výzva knihovnickům, aby návštěvníky upozorňovali a doporučovali okresní knihovnu.

7) Propagace knihovny

Prováděna bude články v denních časopisech, zejména v době, kdy bude knihovna otevřena a její činnost zahájena. Dále na ni bude

upozorňováno při různých osvětových přednáškách, při učitelské konferenci polských učitelů, v učitelských spolcích, osvětovém sboru, osvětových komisích.

Na práci a odměně knihovníkovi se zatím nedohodli, poněvadž do této doby nebyl zcela vymezen rozsah práce a pravomoci knihovníka

5. února 1932 přichází od městského osvětového sboru stížnost proti umístění okresní knihovny v Orlové a proti nezastoupení města Karviné v okresní knihovní radě. V této stížnosti městský osvětový sbor protestuje: *„Jakožto representant všech kulturních snah českého živlu v městě, proti umístění jmenované knihovny v Orlové a stejně vznáší protest proti tomu, že v okresní knihovní radě město Karviná, jakožto druhé největší město na Těšínsku a největší město okresu, nemá zastoupení.“*¹⁸

Dále se ve stížnosti uvádí, že nemůže-li být knihovna z jakéhokoliv důvodu umístěna v sídle okresního úřadu ve Fryštátě, aby byla zřízena v Karviné. *„Právo to dává nám jednak poloha Karviné /nejlepší spojení se všemi obcemi našeho okresu/, jednak počet obyvatelstva našeho města. Při městské knihovně v Karviné je dostatek vhodného místa, kde by knihovna mohla býti umístěna.“*¹⁹

Okresní výbor tuto stížnost zamítl a rozhodnutí zřídit okresní knihovnu v Orlové ponechal.

Na schůzi, jež se konala 16. března se knihovní rada shodla na částce 9 000,-- Kč pro zakoupení knih.

Výkaz o stavu knihovny pro okres fryštátský v Orlové do 1. června 1932: *„Počet obyvatel v okrese 131 223, z toho připadá na menšinu polskou 34 107 a na německou 12 195. Místnost je sdílená s městskou knihovnou v budově Městské spořitelny v Orlové. Počet knih celkem 483, z toho 297 českých, 175 polských, 11 německých. V knihovně je veden seznam přírůstkový, jmenný lístkový, místní, věcný a příruční pro čtenáře. Předsedou knihovní rady je profesor*

18. Zřízení ..., cit. 16.

19. Zřízení ..., cit. 16.

reálného gymnázia v Orlové Václav Hrubý, knihovníkem je profesor reálného gymnázia v Orlové, Jaroslav Kubát.“²⁰

Na schůzi konané 1. února 1933 profesor Kubát uvádí, že knihovna je již tak dobře organizovaná, že může zahájit svou činnost. Navrhuje také, že z důvodu úspory porta spojeného se zasíláním a vrácením knih by měla být zřízena určitá střediska, k nimž by byly přidruženy menší obce, pokud nemají vhodné spojení se sídlem knihovny. Objednávka a matrikulace daly by se na místo určení, pouze expedice by šla na dotyčné středisko. Stav okresní knihovny ke dni 31. prosince 1933 byl 569 svazků, z toho

315 českých knih, 165 polských, 89 německých a 1 dílo francouzské. Počet výpůjček činil 173.

V roce 1937 měla knihovna již 11 000 svazků.

20. Zřízení ..., cit. 16.

3 Městská knihovna v Orlové po roce 1945 až do roku 2004

Tato kapitola je rozdělena do čtyř období, které následovaly bezprostředně po druhé světové válce. V těchto obdobích jsou zachyceny důležité kroky knihovny, jako vznik pobočných pracovišť knihovny, centralizace knihoven nebo pořízení automatizovaného knihovního systému.

3.1 Knihovna v letech 1945 – 1974

Během 2. světové války byla česká i polská knihovna téměř zničena a jen málo knih se podařilo zachránit. Knihovna získala nové knihy především díky darům od jednotlivců a korporací z Orlové i z jiných částí republiky. Stalo se tak 13. listopadu 1945 v rámci akce pomoci Slezsku a během krátké doby byl provoz knihovny opět zahájen v přízemních místnostech budovy spořitelny na náměstí. Nejprve se půjčovalo v úterý, ve středu a v pátek od 17 do 19 hodin. Do konce roku 1945 knihovna registrovala 66 čtenářů, počet knih byl 650 a bylo zaznamenáno 434 výpůjček.

Po válce se knihovníkem stal učitel Antonín Vrábel, jmenován revolučním národním výborem 21. července 1945. S platností od 1. ledna 1946 je městskému knihovníkovi vyplácena měsíční odměna ve výši 1 200,-- Kč.²¹

V roce 1947 došlo k vytvoření Velké Orlové, z tohoto důvodu byly obecní knihovny v Lazích a v Porubě připojeny a přeměněny na pobočky. O rok později byla ustanovena nová knihovní rada, knihovníkem ústřední knihovny v Orlové zatím zůstal Antonín Vrábel a jako výpomoc knihovníka byl navržen učitel Jaromír Pospíšil.

21. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 149.

Roku 1949 byla knihovníkovi zvýšena odměna na 2 300,-- Kč podle podobného rozhodnutí knihovnických rad v Karviné a Ostravě.²²

První období formování městské knihovny trvalo zhruba do let 1950 - 1953. Bylo potřeba, aby se vedení knihovny ujal knihovník z povolání, proto byl v srpnu roku 1951 přijat do funkce vedoucího knihovny absolvent ročního knihovnického kurzu Libor Kubálek z Louk u Českého Těšína. Po dvou letech však odešel a na jeho místo nastoupila Božena Rousková.

V roce 1952 má knihovna 7 308 čtenářů, 4 853 knih a 29 500 výpůjček a je rozdělena do tří poboček: v Orlové I, Orlové II, Orlové III. Pobočka v Orlové I třídí knihy pro pobočku v Orlové II, kde byl knihovníkem učitel Ladislav Galia a zároveň i pro pobočku v Orlové III, kde knihovnu vedl báňský úředník Vladimír Novák. V této době ještě nelze sloučit českou a polskou knihovnu, která se v Orlové také nacházela, pro nedostatek místa.²³

V roce 1953 vydalo ministerstvo školství a osvěty organizační řády, které specifikovaly lidové knihovny na krajské, okresní a místní. „Pro orlovskou knihovnu to znamenalo, že nově vytvořená okresní lidová knihovna v Karviné vzala na sebe povinnost jejího metodického vedení.“²⁴ Knihovnu v té době vedla paní Božena Rousková a stav české knihovny v Orlové byl takový:

Název pobočky	Počet čtenářů	Počet výpůjček
Orlová I	5 065	13 726
Orlová II	2 430	7 350
Orlová III	2 252	6 497

22. *Kronika ...*, cit. 21.

23. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 150.

24. ST. Městská knihovna v Orlové po roce 1945. *Těšínsko*, s. 13.

Stav polského oddělení roku 1953:

Název pobočky	Počet čtenářů	Počet výpůjček
Orlová I	524	580
Orlová II	586	1 651
Orlová III	142	210

V roce 1954 činil počet výpůjček 15 425, počet čtenářů se oproti loňskému roku zvýšil o 252 lidí.

Roku 1956 je v Orlové jedna ústřední lidová knihovna a pět poboček, z toho dvě pobočky jsou české a tři pobočky polské. Počet všech knih činí 16 566. V tomto roce existovala i závodní knihovna ROH dolu A. Zápotocký, kterou vede slečna Ludmila Podroužková. Má 860 knih a ty se půjčují dvakrát týdně bezplatně.

Období 1953-1970 lze považovat za relativně stabilizovanou etapu poválečného rozvoje knihovny. Vedením knihovny byli v tomto období pověřeni Božena Rousková (1953-1965) a Blažej Paloch (1966-1974), který byl současně i krajským metodikem.

Knihovna pod vedením Boženy Rouskové dosáhla kvalitativních změn. Nejen krásná literatura, ale i fond naučné literatury byl rozšiřován, zvýšil se zájem o regionální publikace. Do této doby měla knihovna jen služební lístkový katalog a neúplné rozmnožené seznamy pro veřejnost. Z tohoto důvodu byl pořízen lístkový autorský katalog také pro čtenáře a systematický katalog pro naučnou literaturu. Postupně se začalo pracovat i na tématickém katalogu.

Poněvadž byl Blažej Paloch výraznou osobností regionu jehož záběr přesahoval hranice knihovny, níže uvádím více o jeho činnosti. Blažej Paloch, prozaik, básník, publicista narozen 23. ledna 1921 ve Frýdlantu nad Ostravicí, byl také znám jako znalec a pamětník dějin Orlové a Orlovska. Po absolvování knihovnické školy v Praze, stal se roku 1948 ředitelem městské knihovny v Krnově, kterou vedl až do roku 1956. V letech 1966 – 1974 byl zaměstnán v krajské knihovně v Ostravě, pak byl jmenován ředitelem městské knihovny

v Orlové. Pod jeho vedením byla knihovna dočasně pověřena, aby se ujala péče o regionalistiku pro celý okres, proto bylo vytvořeno oddělení regionální literatury. Akce jako besedy o literatuře pojící se k dějinám a současnosti Orlové, výstavy vzácných dokumentů a tisků i uměleckých děl, návštěvy umělců a spisovatelů, soutěže ze znalostí Orlovska, vydávání drobných tisků a další, to vše přispělo ke zviditelnění a zlepšení kultury města Orlové.²⁵

Umístění ústřední knihovny v budově spořitelny začalo být čím dál víc problematičtější díky postupujícím vlivům poddolování. Tři roky zde zůstala knihovna po soudní výpovědi na vlastní nebezpečí. Až v roce 1959 se ústředí přestěhovalo do nepříliš vyhovujícího objektu pod někdejší kinem Elité a zařídilo v něm i dětské oddělení a čítárnu. Poté, co se roku 1960 sloučila Orlová s Horní Lutyní, byla připojena k orlovské knihovně další pobočka nacházející se v budově pošty v Horní Lutyni. Během šedesátých let se začalo stavět nové město v Orlové - Lutyni a v jeho prvním okrsku bylo vybudováno středisko Centrum. V tomto středisku vzniklo roku 1966 další dětské oddělení a o rok později se zde přesunula i hornolutyňská pobočka pro dospělé. Dětské oddělení se naopak v roce 1969 přestěhovalo do budovy pošty.

Fond knihovny do roku 1970 dosáhl 61 570 svazků, v knihovně, včetně svých poboček bylo zaregistrováno 2 561 čtenářů a bylo realizováno 145 332 výpůjček. Dotace na nákup knih dospěly až do výše padesát až šedesát tisíc Kčs. Měsíční plat knihovníka činil v té době 1 500,-- Kčs.²⁶

Po postavení Domu kultury v roce 1971 se ústředí knihovny přestěhovalo do jedné z jeho částí a tím se dostalo do bezprostředního styku s hlavní koncentrací obyvatelstva města. Ústředí knihovny bylo vybudováno v daleko větším měřítku, kromě čítárny mělo i studovnu a také se zvýšil počet odborných pracovníků. Téhož roku byla zrušena

25. Volně převzato z: *Městská knihovna Havířov : Paloch Blažej* [online]. Viz. také Heslo Paloch Blažej v: MÁLKOVÁ, Irena URBANOVÁ, Svatava. ... aj. *Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945-2000)*.

26. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 152.

hornolutyňská pobočka v Centru a na její místo se opět přestěhovalo dětské oddělení sídlící v budově pošty v Orlové – Lutyni.

Když se roku 1974 připojila k Orlové obec Poruba, přibyla ke knihovně další pobočka i s polským fondem, v ústředí se začal budovat kabinet politické výchovy a ředitelkou orlovské knihovny se stala Karla Kwiatkowská – Čížková z Petřvaldu. Regionální funkce orlovské knihovny byly oslabeny, protože část fondu regionální literatury byla v roce 1974 převedena do okresní lidové knihovny v Karviné a s literaturou, vážící se bezprostředně k Orlovsku, se pracovalo málo.²⁷

3.2 Knihovna v letech 1975 - 1979

V roce 1975 se přikročilo ke zřízení studovny v dětském oddělení v Centru, ve stejném roce knihovna založila Klub přátel literatury pro dospělé a začala půjčovat zdarma.

V roce 1976 knihovna zaměstnávala devět pracovníků, knihovní fond dosáhl v tomto roce 98 408 jednotek a počet novin a časopisů čísla 190. Počet evidovaných čtenářů činil 3 929 a bylo provedeno 206 418 výpůjček knih a 26 247 výpůjček časopisů. V tomto roce se knihovna zaměřila hlavně na dětského čtenáře. Byla zlepšena estetická úroveň prostředí v oddělení pro nejmenší a malé čtenáře a ve studovně pro mladé čtenáře v budově Centra v prvním okrsku nového města. Mladí čtenáři byli vedeni k samostatnému využívání bibliografií a katalogů. V únoru zahájil svou činnost Klub přátel literatury pro děti. Zkvalitnilo se vybavování studoven pro dospělé v ústředí, pro děti a mládež v budově Centra i kabinetu politické literatury. Jejich knihovní fond byl rozšiřován aktuální literaturou z různých vědních oborů a angažovanou literaturou, v kabinetu politické literatury byl i stranický tisk.

27. *Kronika ...*, cit. 26.

60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce byla podřízena podstatná část práce s knihou. Jubileum se stalo profilující událostí v činnosti knihovny. Městská lidová knihovna se na počátku roku 1977 přihlásila do celostátní soutěže aktivity veřejných knihoven k 60. výročí VŘSR a 55. výročí SSSR. Za mimořádnou aktivitu v propagaci úspěchů sovětské vědy, kultury a techniky a uplatňování nových forem práce se sovětskou literaturou a tiskem obdržel kolektiv orlovské městské lidové knihovny od Severomoravského krajského národního výboru čestné uznání.²⁸ Knihovna vlastnila celkem 98 711 knihovních jednotek, 187 novin a časopisů, nově bylo zakoupeno 51 gramofonových desek. Počet čtenářů vzrostl na 4 125 a bylo provedeno 208 133 výpůjček knih a 21 394 výpůjček časopisů. Pro dospělé čtenáře byla rozšířena nabídka literatury v kabinetu politické výchovy a zlepšena jejich informovanost vydávaným přehledem novinek.

Knihovní fond překročil v roce 1978 poprvé v historii knihovny stotisícovou hranici a dosáhl 100 203 jednotek. Počet evidovaných čtenářů vzrostl na 4 331 a bylo provedeno 219 014 výpůjček knih a 21 608 výpůjček časopisů. Práce devíti odborných pracovníků v ústředí a šesti pobočkách městské knihovny v Orlové se vyvíjela v rámci jejich soutěžení o titul Brigády socialistických pracovníků a byla zaměřena na dva hlavní úkoly – na běžnou službu čtenářům a na angažování při významných politických a společenských událostech roku 1978.

V roce 1979 pracovalo v městské knihovně v Orlové, v jejím ústředí a pobočkách, devět odborných pracovníků. Došlo k rozšíření výpůjční služby, rovněž se zintenzívnilo využívání studoven a kabinetu politické literatury. Do roku 1979 dosáhly knihy počtu 101 915, novin a časopisů bylo 167, gramofonových desek 106, počet čtenářů 4 778 a počet výpůjček 243 960 u knih a 24 530 u časopisů za rok. Mládež se na těchto výpůjčkách podílela u knih v 64 753 případech a u časopisů ve 4 681 případech.

28. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 153.

Polské knihy a časopisy se na fondu podílely 11 543 položkami, polských čtenářů bylo 208 a počet výpůjček 8 960.²⁹

3.3 Knihovna v letech 1980 - 1995

V roce 1980 nastoupila na místo ředitelky knihovny paní Blažena Valová. V té době měla knihovna své ústředí v Orlové – Lutyni včetně samostatného oddělení pro děti, pobočku české literatury včetně dětského oddělení ve starém městě, pobočku polské literatury ve starém městě, pobočku polské literatury v Porubě, pobočku české a polské literatury v Lazích a pobočku české a polské literatury v Doubravě. V ústředí knihovny se také nacházela literatura jak česká, tak polská. V souvislosti se vznikem pohostinských služeb v Centru, byly místnosti dětského oddělení v budově Centra předány podniku Restaurace a jídelny a dětskému oddělení byla poskytnuta jedna místnost v ústředí knihovny v Domě kultury. Velice se tím ztížil přístup dětí ke knihovnímu fondu, což mělo za následek pokles počtu dětských čtenářů. Přírůstek knih v městské knihovně byl toho roku nižší než úbytek a počet knih se ke konci roku zmenšil na 101 678. Na této skutečnosti se podílela jak nižší finanční dotace na nákup knih, tak fakt, že při sestavování plánu nebyl vzat v úvahu přirozený úbytek starých knih. V průběhu téhož roku byl vytvořen tzv. integrační celek Orlová, který vznikl v rámci připravované centralizace knihoven v karvinském okrese. V tzv. integračním celku začala orlovská knihovna plnit funkci metodického poradce pro knihovny v Petřvaldě a Dolní Lutyni. Ke konci roku byla orlovská knihovna, jakožto městská instituce, zrušena a i přesto, že jí byl ponechán název, stala se součástí okresní knihovny v Karviné a přešla celá do její působnosti včetně rozpočtu a přidělování knih. Centralizace měla znamenat možnost zvýšení nároků na odbornou

29. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 154.

úroveň a kvalitu knihovnických služeb a umožnit hospodárnější provoz.³⁰

V roce 1981 působila již jako součást karvinské knihovny. Dvě pobočky knihovny v Orlové – Městě byly zrušeny, nejprve pobočka polské literatury pro nevyhovující stav prostor a neustále klesající počet čtenářů a na konci roku pobočka české, dětské literatury pro rychle postupující vlivy poddolování, tudíž tato část Orlové zůstala dočasně zcela bez knihovnických služeb.³¹

Městská knihovna spolu s pobočkami v Lazích, Doubravě a Porubě zaměstnávala roku 1982 devět pracovníků. Rozsah služeb v Doubravě a v Lazích se zmenšil pro úbytek obyvatelstva, naopak, v ústředí v Domě kultury rozsah služeb rostl. Sídlo pobočky v Orlové – Městě, které bylo v roce 1981 uzavřeno pro důlní vlivy, bylo v září umístěno v Porubě, v budově pošty.³²

Ústředí v Domě kultury, čtyři pobočky v Lazích, dvě v Porubě a jednu v Doubravě má městská knihovna v Orlové roku 1983. Počet jejich zaměstnanců zůstává nadále stejný, devět odborných pracovníků. Největší frekvence knihovnických služeb se koncentruje v novém městě, pobočná pracoviště mají omezenou výpůjční dobu. Do konce roku 1983 překročil celkový počet knihovních jednotek opět stotisícovou hranici, pod kterou se dostal po ukončení revize v roce 1981 a dosáhl čísla 100 947. Poněvadž revize pomohla upřesnit celkové složení knihovního fondu, najít a vyřadit nezvěstné svazky, uvádím v následující tabulce přesné složení všech knihovních jednotek:

Naučná literatura		Krásná literatura		Zvukové záznamy	Noviny a časopisy
Dospělí	děti	dospělí	děti		
28 353	2 814	52 309	17 292	179	155

30. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 155.

31. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 156.

32. *Kronika ...*, cit. 31.

Počet čtenářů stoupl na 5 914, hlavně díky přírůstku počtu dětských čtenářů a výpůjčky dosáhly počtu 274 627. Přispěla k tomu jak situace v novém městě s narůstajícím obyvatelstvem i čtenáři, tak znovuzřízení pobočky pro Město a Porubu v roce 1982.³³

V roce 1984 se podmínky pro půjčovni i veřejně angažovanou činnost začaly komplikovat. Prostory prozatímního sídla v křídle Domu kultury, zejména dětského oddělení byly nedostačující. V důsledku výstavby nové silnice a demolice budovy pošty byla uzavřena pobočka v Orlové – Porubě, která dříve převzala funkci zrušené pobočky v Orlové – Městě a přestěhovala se do části objektu restaurace Centrum v novém městě. Knihovna má deset zaměstnanců, z toho osm odborných pracovníků.³⁴

V roce 1985 má městská knihovna v Orlové nadále deset zaměstnanců, z toho osm odborných pracovníků. V rámci centralizovaného knihovnického systému v karvinském okrese je orlovská knihovna pobočkou okresní knihovny v Karviné a sama tvoří spolu s knihovnami v Petřvaldě a Dolní Lutyni, které metodicky řídí tzv. integrační celek. Knihovní fond vzrostl na 104 955 knihovních jednotek, avšak počet evidovaných čtenářů klesl na 5 805. Výpůjček měla knihovna 268 940.³⁵

V roce 1986 má knihovna své prozatímní ústředí v Domě kultury v Lutyni, s oddělením pro dospělé, pro děti, kabinetem politické literatury, studovnou a čítárnou. Její pobočky se nacházejí v Lazích, v prvním okrsku nového města ve středisku Centrum, v Doubravě a v Porubě, kde byla pobočka s polskou literaturou. V knihovně bylo deset pracovníků, z toho osm jich bylo odborných. Knihovna má 106 683 knihovních jednotek, počet zaevidovaných čtenářů vzrostl na 6 352, avšak počet výpůjček klesl 265 496. Knihovna dále pokračuje v práci na budování služebních i čtenářských katalogů a kartoték a pro zvýšení popularizace regionální literatury,

33. *Kronika ...*, cit. 31.

34. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 157.

35. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 158.

byl vyčleněn zvláštní výběrový regál, který byl v průběhu roku obměňován.³⁶

Ve stejných prostorách jako dosud, rozložených po území města dost nerovnoměrně a s nedostačujícími prostorovými kapacitami v ústředí, působila v roce 1987 městská knihovna v Orlové. Své pobočky měla v Doubravě, v Porubě, která byla určena jen pro polskou literaturu, ve středisku Centrum v prvním okrsku nového města a v Lazích, která byla dočasně uzavřena a adaptována, což ovlivnilo výsledné neplnění plánu výpůjček. V knihovně pracovalo deset zaměstankyň, z toho devět bylo odborných pracovníků. Knihovní fond vzrostl na 107 345 knihovních jednotek. Knihovna odebírá 186 časopisů a novin. Počet evidovaných čtenářů vzrostl na 6 582. Počet výpůjček klesl na 264 792.³⁷

O rok později městská knihovna v Orlové pracovala stále za totožných podmínek. Knihovní fond se zvýšil na 108 917 knihovních jednotek, knihovna odebírá 189 časopisů a novin, 6 662 bylo celkem evidovaných čtenářů a 266 278 bylo výpůjček.³⁸

Roku 1989 nedošlo v rozmístění oddělení ústředí i poboček k žádným přesunům. Literatura se půjčovala také v domě s pečovatelskou službou a na základní škole ve třetím okrsku nového města. Knihovna zaměstnávala deset pracovníků, z toho devět jich bylo odborných. Knihovna v té době byla stále součástí okresní knihovny v Karviné a plnila metodické funkce v rámci tzv. integračního celku Orlová vůči knihovnám v Petřvaldě a v Dolní Lutyni. Počet knihovních jednotek vzrostl na 109 794 svazků, odebíráno bylo 201 časopisů a novin, počet evidovaných čtenářů zahrnoval 6 661 osob a počet výpůjček dosahoval čísla 264 401. Dále se pokračovalo v budování katalogů a kartoték a v závěru roku bylo

36. *Kronika ...*, cit. 35.

37. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 159.

38. *Kronika ...*, cit. 37.

umožněno uvolnit regál s doposud nepřístupnou literaturou. 789 svazků bylo vráceno z depozitáře do fondu městské knihovny.³⁹

V září roku 1990 bylo nově vybudováno pracoviště v Domě dětí a mládeže v Orlové – Láryni a následně pobočka na základní škole u Domu dětí a mládeže byla zrušena. Během třetího čtvrtletí došlo k dalším výrazným změnám v rozmístění pracovišť městské knihovny v Orlové. V pobočce v Lazech došlo ke zmenšení užívané plochy, čemuž předcházela průzkum složení čtenářů a využití knihovního fondu. Z pobočky ve středisku Centrum byla vystěhována část pracoviště určená dětem, poskytovala tedy služby pouze dospělým čtenářům, kterým byl vytvořen studijní koutek a čítárna a v této pobočce se také začalo s budováním aparátu bibliografického informačního systému (BIS). Pracoviště v Doubravě bylo přestěhováno do náhradních prostor v budově mateřské školky. Stav knihovního fondu k 31. prosinci byl 108 290 knihovních jednotek, počet výpůjček se oproti loňskému roku snížil na 237 976. Fond knihovny byl v tomto roce převeden do půjčovny a skladu a do uvolněných prostor byla přestěhována regionální literatura, která byla dříve, z prostorových důvodů, uložena ve skladišti. Služby knihovny se rozšířily o poskytování reprografických prací.⁴⁰

V roce 1991 byla pobočka v Orlové – Lazech zrušena a její fond byl převezen do ústředí. Také pobočka v Doubravě přestala být součástí městské knihovny v Orlové neboť se, po vzniku samostatné obce Doubrava, osamostatnila. Výsledně tedy městská knihovna má kromě ústředí v Domě kultury, kde je zároveň i oddělení pro děti, místní pobočky v Domě dětí a mládeže, v Orlové – Porubě a ve středisku Centrum a jedno půjčovní místo v pensionu Vesna. Za tento rok měla knihovna celkem 168 939 výpůjček a bylo registrováno 5 089 čtenářů.⁴¹

39. *Kronika města Orlové*. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 160.

40. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1990*.

41. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1991*.

Městská knihovna v Orlové v roce 1992 nadále vykonává svou činnost na stejných pracovištích jako loni. Pouze v pobočce Centrum nastala menší změna, bylo vybudováno minioddělení pro děti. Fond tohoto oddělení je obměňován jedenkrát za čtvrtletí a v únoru tohoto roku byl zahájen antikvariátní komisionální prodej knih v této pobočce. V ústředí knihovny začalo být pravidelně jedenkrát měsíčně zpřístupňováno skladiště knihovny, aby čtenáři měli širší výběr ze staršího fondu. Výpůjček bylo 179 000 a počet registrovaných čtenářů celkem 4 316.⁴² Téhož roku byl do knihovny zakoupen první počítač.

V roce 1993 je zřizovatelem městské knihovny nadále okresní úřad Karviná. Městská knihovna tedy stále působí v rámci regionální knihovny Karviná jako integrační celek Orlová, včetně městské knihovny Petřvald, městské knihovny Dolní Lutyně a městské knihovny Doubrava. Celkový počet čtenářů činil 4 400, stav knihovního fondu byl 73 529 knihovních jednotek a celkový počet výpůjček byl 178 988.⁴³

Z důvodu výpovědi z prostor byla v roce 1994 zrušena pobočka ve středisku Centrum. Městské knihovně v Orlové tudíž zůstaly jen dvě pobočky - v Orlové – Porubě, což je oddělení s polskou literaturou a v Domě dětí a mládeže a jedno pracovní místo v penzionu Vesna. Své ústředí má na ulici Osvobození 797 v Orlové – Lutyni. Knihovna zaměstnává deset odborných pracovníků. V návaznosti na vystěhování a zrušení pracoviště Centrum byly provedeny organizační úpravy rozdělení oddělení. V ústředí knihovny byla na úkor skladištních prostorů rozšířena čítárna a volný výběr naučné literatury. Oddělení pro děti se přestěhovalo a sloučilo s dětským oddělením v Domě dětí a mládeže. V prostorách, které se uvolnily v dřívějším dětském oddělení, vznikl antikvariát a knihkupectví. Stav knihovního fondu ke dni 31. prosince 1994 činil 77 466 knihovních jednotek, bylo odebráno 135 exemplářů periodik.

42. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1992.*

43. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1993.*

Oproti loňskému roku se opět zvýšil počet evidovaných čtenářů na 4 844, výpůjční činnost činila 209 63. Začalo se s přípravami na automatizaci výpůjčního procesu, knihovní fond byl označován čárovými kódy a byla plněna počítačová databáze evidencí čtenářů a knihovním fondem.⁴⁴

V roce 1995 nedošlo v knihovně k žádným změnám. Počet zaregistrovaných čtenářů celkem byl 4 588, z toho 1 593 bylo dětských čtenářů. Počet výpůjček naučné literatury pro dospělé činil 67 156 a pro děti 19 876, počet výpůjček krásné literatury pro dospělé byl 86 256 a pro děti 38 322.

3.4 Knihovna v letech 1996 – 2004

1. dubna 1996 se uskutečnila transformace městské knihovny v Orlové z centrálního systému regionální knihovny v Karviné. *„Na základě rozhodnutí městské rady byla městská knihovna začleněna do organizační struktury městského úřadu. Zřízením samostatného oddělení městské knihovny byla rozšířena pracovní náplň odboru školství a kultury.“*⁴⁵

Ani v roce 1997 nedošlo v knihovně k žádným výrazným změnám. Počet registrovaných čtenářů se zvýšil na 4 888, počet dětských čtenářů se ale oproti loňskému roku snížil na 1 471. Celkový počet výpůjček činil 238 175.

Na území města má knihovna v roce 1998 tři pracoviště, v Domě kultury, v Domě dětí a mládeže a v klubovně PZKO v Orlové – Porubě. Celkový stav knihovního fondu činil 31. prosince 1998 85 553 knihovních jednotek. Počet registrovaných čtenářů celkem 4 996, počet výpůjček celkem 259 494. Knihovna ukončila přípravné akce k zahájení automatizovaného výpůjčního procesu. Čárovým

44. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1994.*

45. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Zpráva o činnosti Městské knihovny za rok 1998* [digitalizovaný dokument].

kódem byl označen veškerý fond a čtenáři byli do databáze vpisováni průběžně při registraci. Knihovna zakoupila automatizovaný knihovní systém Smartlib. Město Orlová uzavřelo s regionální knihovnou v Karviné smlouvy o poskytování knihovnických a informačních služeb v rámci nadlokální funkce. Na základě těchto dohod regionální knihovna v Karviné zajišťovala úsek zpracování knihovního fondu, budování souborného katalogu pro kooperující knihovny, cirkulační fond polské literatury, údržbu počítačové sítě a knihovní systém⁴⁶ Smartlib. Tyto činnosti byly hrazeny regionální knihovnou v Karviné z dotace na nadlokální funkci, která byla poskytována okresním úřadem v Karviné. Pro obyvatele penzionu Vesna je zřízeno jedno půjčovni místo. Pracoviště v penzionu mělo půjčovni dobu pouze v pondělí od 9 hod. do 10:30 hod. a sloužilo pouze pro obyvatele penzionu. Knihovna využívala bezplatně jednu místnost. Půjčování knih zajišťovala pracovnice městské knihovny v Orlové. Knihovní fond byl tvořen duplikáty ze skladu a byl průběžně doplňován dle aktuálních požadavků čtenářů.⁴⁷

V roce 1999 působila městská knihovna v nezměněných prostorách. Knihovní fond je průběžně doplňován o nové tituly knih, jejichž výběr je prováděn na pravidelně se konajících nákupních poradách v regionální knihovně v Karviné. Knihy jsou dodávány ve čtrnáctidenním intervalu. Celkový stav knihovního fondu činil 88 338 knihovních jednotek. 281 825 bylo celkem výpůjček a knihovna registrovala 5 444 čtenářů. V únoru tohoto roku byl v oddělení pro dospělé a v čítárně spuštěn automatizovaný výpůjční systém, který zrychlil a zkvalitnil obsluhu čtenářů. Mimo své hlavní úkoly v oblasti knihovnictví vyvíjí knihovna vedlejší hospodářskou činnost, jako je zajišťování antikvariátního komisního prodeje starších knih a knihkupectví.⁴⁸

46. V textu práce dávám přednost pojmu knihovnický systém před pojmem knihovnický software.

47. MĚSTSKÁ ..., cit. 45.

48. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva* [digitalizovaný dokument]. 1999.

Knihovna má v roce 2000 stále své ústředí v Domě kultury, dvě pobočná místa a jedno půjčovní místo v penzionu Vesna. V prosinci se z ústředí knihovny přestěhovala do nových prostor studovna spolu s regionálním oddělením. Veřejnost tak získala možnost přístupu na internet, který byl k dispozici na dvou počítačích. Rovněž se zlepšily prostorové podmínky ke studiu a zvýšil se počet studijních míst. 88 603 knihovních jednotek činil stav knihovního fondu na konci roku, na 271 231 klesl počet výpůjček a počet registrovaných čtenářů klesl na 5 011. Tím, že knihovna přešla na automatizovaný výpůjční systém, došlo ke snížení výpůjček z důvodu nezapočtení proloupaných knih do statistiky.⁴⁹

V roce 2001 má knihovna 1 520 dětských čtenářů a počet registrovaných čtenářů celkem činí 5 041. Tento rok měla knihovna 291 400 výpůjček.

V roce 2002 vzrostl počet čtenářů na 5 090, počet dětských čtenářů se snížil na 1 469 a výpůjčky dosáhly počtu 324 186.

Ani v roce 2003 nedochází k žádným výrazným změnám, jen počet dětských čtenářů se zvýšil na 1 491, dohromady tak měla knihovna 5 024 registrovaných čtenářů. Také počet výpůjček se snížil na 310 069.

V roce 2004 bylo v knihovním fondu celkem 87 676 výpůjček, registrovaných čtenářů 4 953 a knihovna měla doposud stejná pracoviště jako v předešlém roce.

49. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva* [digitalizovaný dokument]. 2000.

4 Městská knihovna v Orlové po rekonstrukci

Tato kapitola se zabývá knihovnou po její rekonstrukci, popisuje dispoziční řešení knihovny a její jednotlivá oddělení. Z důvodu rozmístění oddělení městské knihovny v Orlové do několika budov bylo rozhodnuto, přemístit všechna tato oddělení do jedné jediné budovy na Masarykově třídě 1324. Zároveň zde bylo vybudováno i městské informační centrum. Vybudování knihovny přišlo obec Orlovou na 42 milionů korun a byla postavena za necelý jeden rok v centru města. Stěhování začalo 1. července 2005 a 2. září 2005 byla knihovna uvedena do provozu. Po dvaceti pěti letech tak byla všechna oddělení pod jednou střechou.

4.1 Provozně dispoziční řešení knihovny

Knihovna je řešena jako samostatně stojící objekt trojúhelníkového půdorysu a je bezbariérová. Má tři nadzemní a jedno podzemní podlaží. Hlavní vstup do budovy je orientován z Masarykovy třídy, hospodářský vstup ze zásobovací komunikace přes parkoviště v zázemí objektu. V rámci budovy byl v přízemí vytvořen oddělený přístup do městského informačního centra a do prostor knihovny. Městské informační centrum má přiřazené samostatné zázemí – kancelář a sociální zařízení s předsíňkou kvůli odlišnému dennímu provozu oproti knihovně. Vstupní prostory knihovny jsou tvořeny halou se schodištěm a osobním výtahem. Vertikální komunikace pro návštěvníky propojuje všechna podlaží. V suterénu se nachází sklad knih, sociální zařízení pro veřejnost, šatna a sociální zařízení pro zaměstnance. V prvním nadzemním podlaží je umístěno dětské oddělení a městské informační centrum s kanceláří a sociálním zařízením. Ve druhém nadzemním podlaží je oddělení pro dospělé a kancelář vedoucí knihovny. Ve třetím nadzemním podlaží

můžeme najít studovnu, přednáškový sál, hudební oddělení a katalogizaci.⁵⁰

4.2 Organizační struktura knihovny

Městská knihovna je samostatným oddělením odboru školství, kultury a sportu městského úřadu Orlová. Jejím úkolem je poskytovat svým návštěvníkům informační služby potřebné pro jejich vzdělávání a celoživotní sebevzdělávání, práci, podnikání, rozvíjení kulturní úrovně a uspokojování zájmů ve volném čase. Provoz knihovny nyní zajišťuje patnáct zaměstnanců, vedoucí knihovny je od roku 2004 paní Iva Sušková.

Finanční rozpočet knihovny je schvalován radou města a spravován jednotlivými odbory městského úřadu. Nákup knih zajišťuje odbor školství, kultury a sportu, personální záležitosti má na starost kancelář starosty a tajemníka, pod kterou spadají také informatici městského úřadu, kteří se starají o počítačové sítě či hardware knihovny. Vybavení knihovny a materiál nakupuje odbor správy úřadu.

Pověřenou knihovnou pro poskytování regionálních služeb pro městskou knihovnu Orlovou se stala městská knihovna Havířov. Mezi závazky městské knihovny Havířov patří poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, které probíhají minimálně dvakrát ročně, plány, rozborů. Dále městská knihovna Havířov vede statistiku knihovnických činností, sbírá data, včasně shromažďuje úplné statistické údaje o činnosti knihovny, kontroluje je, zpracovává a využívá výsledků statistiky knihovnických činností. Třikrát až čtyřikrát ročně jsou knihovnice orlovské knihovny vzdělávány pomocí zaměstnanců havířovské knihovny na seminářích či školeních, minimálně jednou do roka je vedena porada knihovníků obsluhovaných knihoven. Městská knihovna Havířov vytváří v rámci regionálních

50. *Městská knihovna Orlová : studie dispozičního řešení : průvodní zpráva.*

služeb výměnné knihovní fondy, cirkuluje je, distribuuje je. Je prováděna akvizice, katalogizace a technická úprava fondu, jsou tvořeny soubory, které jsou distribuovány čtyřikrát ročně s výpůjční dobou jeden rok. Průměrný počet exemplářů ve výměnném souboru je cca čtyřicet až padesát knihovních jednotek. Obsluhované knihovně v Orlové se dostává pomoci i při revizi a aktualizaci knihovních fondů a je jí poskytován servis automatizovaného knihovního systému. Městská knihovna Havířov vykonává regionální funkce i pro knihovnu v Bohumíně.⁵¹

Městská knihovna Orlová je členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků a Sdružení uživatelů knihovních systému LANius.

Jak už bylo řečeno výše, v knihovně se nachází oddělení pro dospělé čtenáře, oddělení pro děti a mládež, hudební oddělení, studovna, katalogizace a městské informační centrum.

4.3 Jednotlivá oddělení knihovny a městské informační centrum

Oddělení pro dospělé čtenáře nabízí 53 500 svazků krásné a naučné literatury, brožur a periodik. Dále pak poezii, divadelní hry, mapy, cestopisné průvodce, časopisy, knihy v polském, anglickém i německém jazyce a výměnný fond české a polské literatury. V půjčovně je beletrie řazena abecedně podle autorů, dále pak podle autora podle názvu. Naučná literatura je zde řazena podle znaků MDT. Zvláště je pak začleněna poezie, divadelní hry, novinky, antická literatura a regionální fond. Čtenáři mají možnost rezervace půjčených knih, tato služba je ovšem placená. Je zde osmnáct míst k sezení. Provozní doba v oddělení pro dospělé je pět dní v týdnu a to

51. *Smlouva o poskytování regionálních služeb*, s. 2.

v pondělí, úterý, čtvrtek, pátek od 9 hod. do 18 hod. a v sobotu od 8 hod. do 12 hod.

Oddělení pro děti a mládež poskytuje 16 000 svazků krásné a naučné literatury, brožur a periodik, knihy v angličtině a němčině, fond polské literatury, výukové programy na CD-Romech, internet s možností tisku. Literatura je zde rozdělena podle věku a rozčleněna do tří barev. Pro nejmladší čtenáře jsou knihy označeny červenou barvou, pro starší děti jsou knihy označeny zelenou barvou a pro ty nejstarší jsou knihy označeny barvou modrou. Zvlášť jsou vyčleněny dívčí romány. Pro nejmenší děti byl vytvořen dětský koutek a starší děti tady mají k dispozici čtyři počítače. Toto oddělení pořádá knihovnické lekce, besedy, soutěže pro mateřské, základní i střední školy. Ve středu je knihovna pro veřejnost zavřená, půjčovní doba je pak v pondělí, úterý, čtvrtek od 13 hod. do 17 hod., v pátek od 9 hod. do 17 hod. a v sobotu od 8 hod. do 12 hod.

Hudební oddělení nabízí půjčování hudebních CD, knihovna poskytuje výběr z asi 850 titulů. Ve fondu jsou zastoupeny takřka všechny žánry od populární hudby, přes vážnou hudbu, rock, metal, pohádky, písničky pro děti i mluvené slovo. Při nákupu nových nosičů CD přihlíží knihovna i k přáním a požadavkům uživatelů. Knihovna umožňuje poslech zvukových CD nosičů přímo v prostorách hudebního oddělení. K dispozici jsou uživatelům tři CD přehrávače a osm míst k sezení. Jednou měsíčně pořádá knihovna poslechové pořady z CD nosičů v rámci cyklu "Hudba, kterou mám rád". Půjčovní doba hudebního oddělení je v pondělí a ve čtvrtek od 9 hod. do 18 hod.

Studovna a čítárna poskytuje bibliograficko - informační služby, zodpovídá dotazy ze všech vědních oborů prostřednictvím encyklopedií a odborné literatury, vyhledává zákony, zajišťuje meziknihovní výpůjční službu, umožňuje práci s počítačem, zpřístupňuje internet s možností tisku, zajišťuje kopírování materiálů. Čítárna obsahuje nejnovější čísla časopisů a denního tisku. Studovna a čítárna nabízí 15 000 svazků krásné a naučné literatury, brožur a periodik, velký výběr slovníků, encyklopedií, literaturu o regionu, databáze časopiseckých článků, denní tisk, regionální tisk, Sbírk

zákonů, ekonomické časopisy. Literatura ve studovně je řazena podle znaků MDT, regionální fond je zařazen zvlášť. Studovna má k dispozici třicet míst k sezení a sedm počítačů. Otevírací doba studovny a čítárny je v pondělí, úterý, čtvrtek, pátek od 9 hod. do 18 hod. a v sobotu od 8 hod. do 12 hod.⁵²

Přednáškový sál je vybaven dataprojektorem, plátnem, televizí, DVD přehrávačem a počet míst k sezení je čtyřicet pět.

V souladu s koncepcí rozvoje turismu a s tím spojených služeb, bylo vybudování městského informačního centra v prostorách knihovny optimální řešení, jak zlepšit kvalitu poskytování informačních služeb v Orlové. *„Předpokladem dobře fungujícího městského informačního centra je systematické budování informačních zdrojů, získávání dat a jejich průběžná aktualizace v relativně úplné věcné i druhové komplexnosti. Dále pak zajištění přístupu k těmto informacím co nejširšímu okruhu uživatelů.“*⁵³ Městské informační centrum se tedy realizuje ve dvou základních oblastech, obecně prospěšné služby a doplňkové služby a zajišťuje informace z oblasti geografických a demografických dat, z oblasti podnikatelských aktivit (banky, směnárny, pojišťovny, ubytování, stravování), poskytuje informace o zdravotnických zařízeních (přehled ordinací lékařů, pohotovostní služba, lékárny), o dopravě (vlaky, autobusy, rekreační spoje), o sportu (kluby, sportovní akce), kultuře, nabízí informace ze státní a obecní správy, z cestovního ruchu či o životním prostředí.

Kromě informací městské informační středisko nabízí a zajišťuje distribuci informačních materiálů (prodej map a průvodců, pohlednic, vstupenek na významné akce v rámci regionu), vydává vlastní informační materiál, vyhledává a zajišťuje ubytování, pomáhá při orientaci městem, spolupracuje při poskytování a získávání informací s ostatními informačními centry, nabízí kopírovací služby, poskytuje přístup na internet.

52. Městská knihovna Orlová : oddělení [online].

53. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva*. 2005, s. 2.

Součástí městského informačního centra je zároveň knihkupectví a antikvariát.

Městské informační centrum v Orlové je členem Asociace Turistických Informačních Center ČR. Certifikát, který potvrzuje toto členství, jí byl vystaven 20. února 2006. Spolupracuje nejen s informačními centry v blízkém okolí, ale po celé ČR. Je také v kontaktu s informačním centrem Gorzyce v Polsku. Velmi dobré vztahy byly navázány a stále se zdárně rozvíjí i s městským úřadem Orlová a krajským úřadem Moravskoslezského kraje oddělení regionálního rozvoje. Provozní doba městského informačního centra je od pondělí do pátku od 9 hod. do 18 hod. a v sobotu od 8 hod. do 12 hod.

4.4 Knihovnicko – informační služby a knihovnické procesy knihovny

Čtenářem knihovny se stává občan, který je zaregistrován v knihovně. Budoucí čtenář vyplní přihlášku, která je zkontrolována knihovnicí na základě průkazu totožnosti čtenáře, za děti podepisují přihlášku rodiče a zaplatí roční poplatek. Osobní údaje jsou zpracovány zaměstnanci knihovny podle zákona č. 101/2000 Sb. Všichni čtenáři pak mají volný vstup do všech oddělení knihovny.

Do nabídky knihovnicko – informačních služeb patří prezenční i absenční výpůjčky dokumentů, jako jsou knihy, časopisy, mapy, CD. U absenčních výpůjček je půjčovní doba čtyři týdny, u CD je to jeden týden. Dokumenty pro prezenční výpůjčku se nacházejí ve studovně a čítárně a jedná se zejména o poslední čísla běžných periodik, o dokumenty, které jsou potřeba k dennímu provozu knihovny a o dokumenty, kterým by mohlo hrozit nebezpečí ztráty nebo poškození. Pokud si chce čtenář prodloužit výpůjčku, je povinen požádat o prodloužení výpůjční lhůty před jejím uplynutím. Žádá-li čtenář dokument, který knihovna nemá ve svém fondu, zprostředkuje

knihovna jeho vypůjčení pomocí meziknihovní vypůjční služby. Dále knihovna umožňuje poslech zvukových dokumentů v hudebním oddělení, rezervaci dokumentů, bibliograficko-informační službu, kopírování dokumentů z fondu knihovny, přístup na internet. V neposlední řadě knihovna poskytuje počítačové pracoviště pro veřejnost a pořádá literární a knihovnické besedy pro školní mládež a přednášky a besedy pro veřejnost.

Mezi knihovnické procesy městské knihovny Orlové patří akvizice, katalogizace, uložení fondu.

Objednávku a nákup dokumentů provádí vedoucí knihovny po poradě s ostatními knihovnicemi jednotlivých oddělení. Knihovna nakupuje knihy většinou od distributorů, ve velkoskladu nebo také přes internet. Výhoda nákupu knih u distributora je, že si lze knihu prohlédnout přímo na místě a téměř pokaždé si ji hned koupit. Knihovna získává dokumenty také darem či výměnou.

Od 10. ledna. 2005 knihovna používá systém Clavius. Před zpracováním nových dokumentů dochází ke kontrole, zda došel správný počet knih, který byl objednán, zda jsou knihy v pořádku, zda nejsou poničené. Poté jsou dokumenty orazítkovány, jsou jim přidělena přírůstková čísla, je nalepen čárový kód. Čárový kód by se měl shodovat s přírůstkovým číslem. Knihovna se při zpracování dokumentů řídí Angloamerickými katalogizačními pravidly AACR2 a využívá přebírání záznamů ze sdílené katalogizace. V knihovním fondu je beletrie označena signaturou, naučná literatura znaky MDT. V dětské literatuře je beletrie označena písmenem M a naučná literatura je značena M + MDT. Výměnný fond je značen RF. Při vyřazování se číslo úbytku a důvod vyřazení zaznamená k příslušnému záznamu a kniha je označena jako odúbytkovaná šedou barvou.

Knihovna má dostatek prostoru pro uložení fondu. Ve skladu, který se nachází v suterénu knihovny a je zařízen kompaktními regály, se skladují především starší a duplicitní výtisky a knihy se zde řadí podle signatury. Časopisy knihovna skladuje tři roky.

4.5 Akce pořádané městskou knihovnou v Orlové

Přestěhováním do nové budovy se kulturní činnost knihovny ještě zvýšila a nabídka besed a vzdělávacích programů se rozšířila.

V roce 2005 umožnila knihovna setkání s osobnostmi jako je herec Miroslav Moravec, či spisovatelka Ivanka Devátá. Pro děti knihovna pořádala pravidelné zasedání Dětského parlamentu Orlová a v listopadu roku 2005 vyhlásila soutěž pro první stupeň ZŠ a školní družiny O nejkrásnější vánoční ozdobu. Nejlepší práce byly vystaveny a odměněny. V roce 2006 se už podeváté uskutečnila v městské knihovně v Orlové celostátní akce pod názvem Březen měsíc internetu. Pro své čtenáře, ale i veřejnost připravila knihovna mnoho lákavých akcí jako je Den otevřených dveří, kdy zájemci byli provedeni knihovnou i prostorami, které jsou obvykle pro veřejnost zavřeny. Dále knihovna poskytla internet pro všechny zdarma, půlhodinové školení pro všechny, kteří s počítačem doposud nepracovali, v dětském oddělení byly nově zpřístupněny encyklopedie na CD ROMech. V dubnu městská knihovna v Orlové uvedla literární pořad Dotazník aneb co život vzal a dal v podání populárního herce Pavla Nového. V říjnu proběhl Týden knihoven v městské knihovně v Orlové. V tomto týdnu byl čtenářům odpuštěn sankční poplatek, noví čtenáři, kteří se přihlásili do knihovny, neplatili registrační čtenářský poplatek a měli tak jeden rok výpůjček zdarma a ti, kteří nevrátili vypůjčené knihy, měli v těchto dnech možnost je anonymně odložit do připraveného koše. Od 1. prosince do 20. prosince 2006 probíhala výstava Klubu přátel staré Orlové s názvem K 60. výročí vzniku nové Orlové v minigalerii na schodišti a ve studovně, která byla pro velký úspěch prodloužena až do 3. února 2007. V lednu 2007 probíhal v hudebním oddělení poslechový pořad z CD nosičů pod názvem Příroda v hudbě z cyklu, který pořádá městská knihovna již dlouho, Hudba, kterou mám rád. Na konci ledna si mohli pamětníci zavzpomínat již potřetí s panem Karlem Budinem z Klubu přátel staré Orlové na besedě „Orlová ve fotografii 3. díl“. V únoru zvala městská knihovna

obyvatele města k poslechu francouzských šansonů opět z cyklu Hudba, kterou mám rád. S panem Ing. Radimem Slabým z okresního zahradnictví ZAREA v Karviné si mohli návštěvníci knihovny poslechnout besedu s názvem Kouzlo zahrad. Oddělení pro děti a mládež uspořádalo pro žáky pátých a sedmých tříd besedu pod názvem Středověk – doba rytířů s ukázkami středověkých zbraní. V minigalerii a studovně se děti mateřských škol prezentovaly výstavou svých prací. V roce 2007 se knihovna poprvé zaměřila na získání většího počtu čtenářů dětí z prvních tříd. V březnu pro ně knihovna připravila akci s názvem Pasování na čtenáře. Do knihovny mohly přijít děti, které se chtěly stát čtenářem knihovny v doprovodu svých rodičů a zde byl pro ně připraven kulturní program, který byl zakončen jejich pasováním na čtenáře a na jeden rok jim byl odpuštěn registrační poplatek. I žákům druhých tříd byl prominut registrační poplatek na jeden rok, pokud přinesli s vyplněnou přihláškou i vlastní ilustraci k oblíbené pohádce. Z těchto ilustrací pak bylo vytvořeno leporelo pod názvem Malované pohádky. Každou středu v březnu probíhaly ve studovně půlhodinové lekce pro ty, kteří ještě nikdy nepracovali s počítačem. Práce byla zaměřena na internet a on - line katalog knihovny. V dubnu proběhla v přednáškovém sále městské knihovny beseda s MUDr. Radimem Uzlem na téma Lidská sexualita na přelomu tisíciletí. Knihovna také do budoucna připravuje spoustu další lákavých akcí jak pro dospělé, tak i pro děti.⁵⁴

54. *Městská knihovna Orlová : akce* [online].

Závěr

Cílem mé práce bylo představit městskou knihovnu v Orlové, její historii i současnost a popsat její činnost.

Knihovna města Orlové má více jak stoletou historii. Jejím vzniku, tak jako i v jiných případech, předcházela vznik Čtenářského spolku roku 1881. Sídlem spolku se stal hostinec pana Königsteina u doubravského nádraží a již tehdy měl Čtenářský spolek v knihovně 311 knih.

Zásadní vliv na vznik knihovny měl ale Zákon o veřejných knihovnách obecních z roku 1919, který nařizoval zřídit v každé obci veřejnou knihovnu. Prvním knihovníkem obecní knihovny se tehdy stal profesor českého gymnázia Jaroslav Kubát.

Na schůzi, která se konala 20. května 1930, se okresní výbor ve Fryštátě usnesl realizovat okresní knihovnu ve městě Orlová. Proti umístění okresní knihovny v Orlové protestoval městský osvětový sbor, avšak okresní výbor stížnost městského osvětového sboru zamítl a v roce 1933 okresní knihovna v Orlové zahájila svou činnost.

Díky národnostnímu složení obyvatel města Orlové byly ve městě přítomny také knihovny polská a německá.

Zlom představuje 2. světová válka, během níž byla česká i polská knihovna téměř zničena a jen málo knih se podařilo zachránit. Díky darům od jednotlivců a korporací byl provoz knihovny během krátké doby obnoven.

Po válce následuje období obnovy české knihovny za vedení dvou zdatných ředitelů – Boženy Rouskové a Blažeje Palocha, který byl i výraznou osobností regionu. Samostatná polská knihovna již nevznikla a existuje pouze jako oddělení knihovny české.

Po připojení obcí Lazy, Poruba, Horní Lutyně k městu Orlová, v nich zřídila knihovna své pobočky. V roce 1952 měla knihovna tři pobočky – Orlová I, Orlová II a Orlová III a postupně se pobočná pracoviště knihovny začala rozrůstat. V padesátých letech se výpůjční činnost zkvalitnila, byl rozšiřován fond naučné a regionální literatury.

Během šedesátých let se začala stavět nová část města v Orlové – Lutyni a v jeho prvním okrsku bylo vybudováno středisko Centrum, kde vzniklo oddělení pro dospělé i děti. V roce 1960 se sloučila Orlová s Horní Lutyní a díky tomu byla připojena k orlovské knihovně další pobočka.

Když byl v roce 1971 postaven Dům kultury, přestěhovalo se ústředí knihovny do jedné z jeho částí a tím se dostalo do bezprostředního styku s hlavní částí populace. V roce 1974 se k Orlové připojila obec Poruba, ke knihovně tak přibyla další pobočka včetně polského fondu. V témže roce nastoupila na místo ředitelky orlovské knihovny Karla Kwiatkowská-Čížková. V sedmdesátých letech bylo v knihovním fondu vybudováno zvláštní regionální oddělení v situaci, kdy byla městská knihovna v Orlové dočasně pověřena, aby se ujala péče o regionalistiku pro celý okres.

V roce 1980 se ředitelkou knihovny stala paní Blažena Valová. V té době měla knihovna své ústředí v Orlové – Lutyni včetně samostatného oddělení pro děti, pobočku české literatury včetně dětského oddělení ve starém městě, pobočku polské literatury ve starém městě, pobočku polské literatury v Porubě, pobočku české a polské literatury v Lazích a pobočku české a polské literatury v Doubravě. Téhož roku, v rámci připravované centralizace knihoven v karvinském okrese, vznikl tzv. integrační celek, v němž začala orlovská knihovna plnit funkci metodického poradce pro knihovny v Petřvaldě a Dolní Lutyni. Ke konci roku byla samostatná knihovna v Orlové jakožto městská instituce zrušena a stala se součástí okresní knihovny v Karviné.

V devadesátých letech se kladl největší důraz na zavedení automatizovaného knihovního systému. V roce 1992 byl zakoupen první počítač a v únoru roku 1999 byl automatizovaný knihovní systém Smartlib úspěšně zaveden. Tím se rozšířily možnosti vyhledávání požadovaných materiálů podle nejrůznějších kritérií, zrychlila se doba evidence výpůjček a tak podobně. 1. dubna 1996 se uskutečnila transformace městské knihovny, jejím novým zřizovatelem

se stal městský úřad v Orlové a v současné době knihovna spadá pod jeho odbor školství a kultury.

V roce 2005 se městská knihovna přestěhovala do jedné jediné bezbariérové budovy na Masarykově třídě 1324 a po pětadvaceti letech jsou všechna její oddělení pod jednou střechou. V knihovně pracuje patnáct zaměstnanců a vedoucí knihovny je paní Iva Sušková.

Knihovna od 10. ledna 2005 přešla na automatizovaný knihovní systém Clavius. Regionální služby pro knihovnu v Orlové vykonává městská knihovna v Havířově. Městská knihovna v Orlové je členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků a Sdružení uživatelů knihovních systémů LANius.

V budově knihovny se nachází oddělení pro dospělé, oddělení pro děti, studovna a čítárna, hudební oddělení, přednáškový sál a v neposlední řadě sem bylo umístěno i městské informační centrum.

Městská knihovna v Orlové nabízí kvalitní knihovnické a informační služby a i nadále pokračuje v bohaté kulturní a vzdělávací činnosti pro širokou veřejnost.

Seznam bibliografických odkazů

Archiválie:

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 149.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 150.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 152.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 153.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 154.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 155.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 156.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 157.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 158.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 159.

Kronika města Orlové. Státní okresní archiv Karviná. Sign. 160.

Zřízení okresní knihovny v Orlové. Fond Okresní úřad Fryštát (1796) 1855 – 1938 (1947). Státní okresní archiv Karviná. Inv. č. 1272.

Interní materiály:

Městská knihovna Orlová : studie dispozičního řešení : průvodní zpráva. Pořiz. Město Orlová-Lutyně. Zprac. Arpik Ostrava. Ostrava, 2004. [2] s. Zakázkové č. A 1104.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1990.* Orlová, 1990.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1991.* Orlová, 1991.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1992.* Orlová, 1992.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1993.* Orlová, 1993.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1994.* Orlová, 1994.

- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1995*. Orlová, 1995.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1996*. Orlová, 1996.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1997*. Orlová, 1997.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1998*. Orlová, 1998.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1999*. Orlová, 1999.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva* [digitalizovaný dokument]. Orlová, 1999. [3] s.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva* [digitalizovaný dokument]. Orlová, 2000. [3] s.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Důvodová zpráva*. Orlová, 2005. 3 s.
- MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Zpráva o činnosti Městské knihovny za rok 1998* [digitalizovaný dokument]. Zpracovala: B[lažena] Valová. Orlová, 1998. [3] s.
- Smlouva o poskytování regionálních služeb*. Havířov ; Orlová, 2005. 3 s. Smlouva byla uzavřena mezi Městskou knihovnou Havířov a Městem Orlová, které zastupovalo městskou knihovnu.

Literatura:

BAKALA, Jaroslav. Z nejstarších dějin města Orlové. In *Orlová 1223-1973 : historie a současnost města*. 1. vyd. Orlová : Městský národní výbor, 1973, s. 9-26.

CALÁBEK, Leopold. *Administrativní příručka : pro lidovýchovné pracovníky a knihovníky*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha : Masarykův lidovýchovný ústav, 1928. 227 s. Knihovna příruček Masarykova lidovýchovného ústavu, sv. 5.

Dějiny Orlové. Orlová : Městský úřad v Orlové, 1993. 270 s. Na obálce název: Orlová.

KOŘÍNEK, Karel. 80. let tělovýchovy v Orlové. *Kulturní měsíčník Orlové*, 1976, roč. 5, č.1, s. 30.

MÁLKOVÁ, Irena – URBANOVÁ, Svatava. ... aj. *Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945-2000)*. Olomouc : Votobia, 2001. ISBN 80-7198-515-5.

PALOCH, Blažej. Srovnáváme po letech činnost orlovské knihovny. *Kulturní měsíčník Orlové*. 1974, roč. 5, č. 3, s. 25-29.

PALOCH, Blažej. Století českého spolkového života. *Orlovský zpravodaj*, 1971, roč. 3, č. 9. s. 10.

REBROVÁ, Alexandra. Slezská muzejní společnost v Orlové v letech 1912-1938. *Těšínsko*, 1976, č. 1, s 31 – 34.

ST. Městská knihovna v Orlové do roku 1945. *Těšínsko*, 1981, č. 1., s. 10-14. Článek byl podepsán jako ST.

ST. Městská knihovna v Orlové po roce 1945. *Těšínsko*, 1981, č. 2, s. 10-12. Článek byl podepsán jako ST.

ŠIMON, V. Vývoj obyvatelstva a výstavba Orlové od počátku 19. století do roku 1938. In *Orlová v letech 1223-1973 : historie a současnost města*. 1. vyd. Orlová : Městský národní výbor, 1973, s. 53-72.

Výstavba a národní hospodářství evropských měst : Československá republika : Mor. Ostrava : Ostravsko-karvinský kamenouhelný revír = Europas Städtebau Volkswirtschaft : Die Tschechoslowakische Republik : Mähr. Ostrau : Das Ostrau-karwiner Steinkohlenrevier. Berlin ; Praha ; Basilej : Nakladatelství Dari, 1930. 101 s. Vydáno z usnesení městské rady hlavního města Olomouce.

ŽÁČKOVÁ, Andrea. *Orlová v letech 1918-1930*. Opava, 1998. 83 s. obr. příl. Ročníková práce. Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie. Ved. Práce. Milada Pisková.

Elektronické zdroje:

Město Orlová : historické údaje [on-line]. Orlová : Město Orlová [1999]
[cit. 3. března 2007]. Dostupný na www:
< <http://www.mesto-orlova.cz/kultura/?volba=historie> >.

Městská knihovna Havířov : Paloch Blažej [online]. Havířov : Městská knihovna Havířov, 19?? [cit. 10. března 2007]. Dostupný na www:
< <http://www.knih-havirov.cz/region/detail.asp?id=486> >.

Městská knihovna Orlová : akce [online]. Orlová : Městská knihovna Orlová, 19?? [cit. 15. dubna 2007]. Dostupné na www:
< <http://www.knihovna-orlova.cz/view.php?cisloclanku=2005082912> >.

Městská knihovna Orlová : historie [online]. Orlová : Městská knihovna Orlová, 19?? [cit. 5 března 2007]. Dostupný na www:
< <http://www.knihovna-orlova.cz/view.php?cisloclanku=2005082903> >.

Městská knihovna Orlová : oddělení [online]. Orlová : Městská knihovna Orlová, 19?? [cit. 4. dubna 2007]. Dostupné na www:
< <http://www.knihovna-orlova.cz/view.php?cisloclanku=2005082105> >.

Muzeum Těšínska : muzejní knihovna SILESIA [online]. Český Těšín : Muzeum Těšínska, 19?? [cit. 10. března 2007]. Dostupné na www:
< <http://www.muzeumct.cz/silesia/silesia/silesia.php> >.

Muzeum Těšínska : výstavní síň Muzea Těšínska v Orlové [online]. Český Těšín : Muzeum Těšínska, 19?? [cit. 10. března 2007]. Dostupné na www:
< <http://www.muzeumct.cz/pobocky/pobocky/orlova.php> >.

Seznam příloh

Příloha č. 1....Základní statistické údaje o knihovně od roku 1990 - 1999

Tabulka č. 1.....Základní statistické údaje o knihovně od roku 1990 – 1995

Tabulka č. 2.....Základní statistické údaje o knihovně od roku 1995 – 1999

Příloha č. 2.....Fotografie knihovny

Obrázek č. 1.....Oddělení pro dospělé

Obrázek č. 2.....Oddělení pro děti

Obrázek č. 3.....Hudební oddělení

Obrázek č. 4.....Městské informační centrum

Obrázek č. 5.....Knihovna po rekonstrukci v roce 2005

Použité zdroje:

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1990*. Orlová, 1990.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1991*. Orlová, 1991.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1992*. Orlová, 1992.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1993*. Orlová, 1993.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1994*. Orlová, 1994.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1995*. Orlová, 1995.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1996*. Orlová, 1996.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1997*. Orlová, 1997.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1998*. Orlová, 1998.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ORLOVÁ. *Deník veřejné knihovny 1999*. Orlová, 1999.

Městská knihovna Orlová : galerie [online]. Orlová : Městská knihovna Orlová, 19??
[cit. 15. dubna 2007]. Dostupné na [www](http://www.knihovna-orlova.cz):

< <http://www.knihovna-orlova.cz/view.php?cisloclanku=2005092601>>

